

Obsah

Život a dílo Jana Nerudy / 5

I.

Hřbitovní kvítí / 25

Ticho — jako ráno v dálném poli / 25

Bleskosvodům společenských bouří / 25

Přede mnou tu leží lebka rozpolcená / 26

Neplač, neplač, brachu, nenaříkej / 26

Nalykav se prachu z lidské hlíny / 26

„Kdož jsi? — Pravda?“ / 27

Poesie žila, dokud každý / 28

Po mém pohřbu křepčili / 28

Na vršíku dům stál bláznů / 28

Strom květ nese, dokud neuchřadne / 29

Škodlivé směry / 30

Anděle boží / 34

(V kterém měsíci padne horký déšť) / 35

(Při některých knihách) / 35

(Medvěd bručí) / 35

(Nic mi není tak protivné) / 35

(Španělové radí) / 35

(Mezi ženskými osidly) / 35

(Básnění jesti líčená duševní choroba) / 35

Romance / 36

O Dušičkách / 38

Vyjdu z domu / 41

Karel Sladkovský / 43

Byl darebákem! / 48

O loretánských zvoncích / 54

Franc / 56

- Po nárožích / 60
O pražském měsíčku / 63
Z tábora konzervativního / 66
Předslov slavnosti Komenského / 67
Časové povzdechnutí / 70
(Když čtu plody jiných) / 74
(Malé prostředí, šosácké doby) / 74
(Piš každý spis svůj) / 74
(Příroda je vším vinna) / 74
(Nejdojemnější lyrická píseň) / 74
(Hloubku myšlenkovou může člověk) / 74
(Zle jest pro spisovatele) / 75
(Proč nemáme pravého románu) / 75
(Jsem přesvědčen, že každý zalhaný) / 75
(Chtěl bych být spisovatelem nepříšicím) / 75
(Jak se člověk rád klame) / 75
(Někteří lidé, zvláště patřící) / 75
(Rád bych to viděl) / 75
(Směšná výčitka, že literatura naše) / 76
(Německá a italská dramatická škola) / 76
(Někdy se také lidé hádávají) / 76
(Jsou úsměvy) / 76
(Babské je to pravidlo) / 76
(Skoro se bojím napsat) / 77
(Neuznáním současníků bývá vinen) / 77
(Škoda, že lidé) / 77

II.

- Knihy veršů / 81
Rubáš / 81
Skočme, hochu! / 83
Před fortanou milosrdných / 84
Dědova msa / 85
Jako do skoku / 86
Matičce / 87
Proto mně draha tak / 87
Ze všeho jediná / 87
Dí matka: „Ty prý písničky / 88
V sobě jen a mlčky nesu / 88

- Má matka někdy čtává / 88
Znáš, matko drahá, překrásnou tu báji / 89
Nic nemáš víc, vše dalas mně / 89
Už přišel, matičko, Tvůj zimní čas / 90
Neslyšel jsem Tě zazpívat / 90
Zakoupilas místo / 90
Dozpěv / 91
Psáno na asijském Burghurlu / 91
Našel jsem se! / 92
Vším jsem byl rád / 93
Z času za živa pohřbených / 95
Chudá Evropa / 97
Tajuplný fejeton o novém hnoji naší budoucnosti, o rozličných obličejích, zralých děvčatech a zralém právu, pak také o něčem ještě jiném / 100
Pannopanna / 103
Vampyr / 108
Trhani / 111
Římské elegie / 147
Řeč k českému jinochu / 164
(Lituju člověka) / 167
(Divíme se) / 167
(Jednu znám věc) / 167
(Kdyby někdo spisy mé) / 167
(Máme prý dávat pozor) / 167
(Horující cit rodí někdy) / 167
(Mnohá nová myšlénka) / 168
(Pokud jsme při literárních pracích) / 168
(Nejedná-li se ihned o básníka) / 168
Věčný Žid / 169
O Silvestra / 173
Balada malostranská / 176
Komický lid, ti Francouzové! / 177

III.

- Písně kosmické / 183
Letní ty noci zářivá / 183
Když k vám vesel hledím / 183
Snad jiní jinak uvidí / 184

- Věřte, že také hvězdičky / 185
Po nebi hvězdic je rozseto / 185
Poeto Světe! / 186
Paprsku s Alkyony mé / 187
Všechny ty vířivé planety / 188
Také to Slunce ohnivé / 188
Měsíček, pěkný mládenec / 189
Měsíček že je mrtvý muž / 189
Měsíc mrtev / 190
Oblaky Země jsou synové / 191
A mluví člověk / 191
Seděly žáby v kaluži / 192
Dík budiž vám / 194
Vlast svou máš nade vše milovat / 194
Vzhůru již hlavu, národe / 195
Kdo měkkým je / 195
Děj Země je krátce jen / 196
Zelená hvězdo v zenitu / 196
Myslím, že malý měsíček / 197
Již vyznám se / 198
Promluvme sobě spolu / 198
Přejdou dnové, léta, věky / 199
Aj, tamhle dřímavých / 201
Ty věčné hlasy / 201
Až planety sklesnou / 202
Ale přec bys se zasmál něčemu / 204

IV.

- Povídky malostranské / 207
Přivedla žebráka na mizinu / 207
Hastrman / 214
Jak si pan Vorel nakouřil pěnovku / 220
U Tří lilií / 225
Svatováclavská mše / 227
Až umru, bratři / 237

V.

Balady a romance / 241

Balada horská / 241

Balada dětská / 242

Balada česká / 243

Romance o Černém jezeře / 244

Romance o Karlu IV. / 246

Romance italská / 248

Balada stará — stará! / 248

Balada tříkrálová / 249

Romance štědrovečerní / 250

Balada rajská / 253

Balada o duši Karla Borovského / 253

Balada o polce / 256

Balada o svatbě v Kanaán / 257

Skopové s marjánkou / 260

Husí krev / 261

Prosté motivy / 262

Jarní

Byla to zima překrásná / 262

Binokl na očích, v ruce hůl / 262

Teď v zrcadlo hledím / 263

Kde jsem se octnul! / 264

Buď požehnán, ty lístku první / 265

Hej, uvidíš, přírodo / 265

Teréze / 266

Letní

Již lučina je skosena / 267

Čtu ve měkké kůře březové / 267

V březovém lese / 268

Slunce je jak velký žernov / 268

Je tak teplo — je tak ticho! / 269

Náš kraj se ženil dnes / 270

Nesmějte se pavučince / 271

Jak dobře, že z ráje vyhnal nás / 271

Já umírám láskou / 272

Podzimní

Náš Boubín má šedivou čepičku / 273

Já hnal se pestrým luzným za motýlem / 274

- Když nad střechou osad se zmítá bouř / 274
Motiv italský / 275
Podzim je zde a krátký den / 276
Že šedivím, praví váš veselý smích? / 276
Jed! — Kam? — Kam chceš / 277
Pojď — pojď! to ve výši kdes volá / 277
 Zimní
Své čelo mi do okna vtlačila / 278
Motiv národní / 278
V očích mně cos světélkuje / 279
Tak zvolna — tak smutně — tak sám a sám / 280
Když jsem mlád byl / 280
Když dal osud píseň tobě / 281
Přede dvorem stará vrba / 282
Řekla vlna k sestře vlně / 282
Liják se v okna boří / 282
Byl pevný koráb to / 283
Kdybych psal dnes o něčem jiném / 285
Dělnickému spolku Budislav v Roudnici / 287
Adam / 289
Vidíte, mohl bych teď napsat / 290
Kam s ním? / 294

VI.

- Zpěvy páteční / 303
 Ukolébavka vánoční / 303
 Ecce homo / 304
 V zemi kalichu / 305
 Za srdcem! / 306
 Ve lví stopě / 307
 Ku vzkříšení / 308
 Láska / 309
 Jen dál! / 310
 Matka sedmibolestná / 312
Byl první máj / 313
Čtenářky české / 317
Češpivo praví / 317
To Adamovo žebro / 317
Naše pohostinství / 318

Štěstěna /	318
Básník demokrat /	318
Svatojanský jazyk hyne /	319
Řip /	324
Krev a voda /	324
Česká politika /	324
Velkonoční /	325
Povzdech /	325
Útěcha /	326
Spisuju pro případ úmrtí /	327
Myslíval jsem si slavný pohřeb /	328

Doslov (Humor a moudrost Jana Nerudy) /	329
Ediční poznámka /	340
Obsah /	343